

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Rundradion Ab

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Rundradion Ab (RP 34/2025 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Roosa Patrakka, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Eero Salojärvi, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Liisa Leppävirta, justitieministeriet
- ledande sakkunnig Petri Makkonen, Transport- och kommunikationsverket
- direktör för strategi och publikrelationer Marit af Björkesten, Rundradion Ab
- chef för samhällsrelationer Johanna Tuuri, Rundradion Ab
- chef för samhällskontakter Suvi Aherto, MTV Ab
- direktör för kommunikation och samhällsrelationer Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- verksamhetsledare Laura Kuulasmaa, Audiovisual Producers Finland - APFI ry
- branschdirektör Ismo Huhtanen, Medieförbundet rf
- expert Salla Nazarenko, Finlands Journalistförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Radio- ja televisiotoimittajien liitto - Radio- och televisionsredaktörernas förbund ry
- RadioMedia rf
- Ylen ohjelmatyöntekijät - Rundradions programarbetare ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Rundradion Ab ändras. Lagen föreslås få bestämmelser om öppenhet i Rundradions verksamhet och ekonomi. Dessutom preciseras Rundradions uppgifter i anslutning till beredskap och görs medlemsantalet i Rundradions förvaltningsråd mer flexibelt. Ändringarna baserar sig på den parlamentariska Rundradioarbetsgruppens betänkande. Till lagen fogas dessutom sådana bestämmelser om grunder och förfaranden för valet och entledigan-

Betänkande KoUB 11/2025 rd

det av ledande personer med ansvar för Rundradions redaktionella beslutsfattande som kompletterar EU:s förordning om mediernas frihet. Det görs samtidigt tekniska ändringar i lagen.

Syftet med bestämmelserna om öppenhet är att öka offentligheten i Rundradions verksamhet. Ändringen av lagen utökar Rundradions skyldigheter att offentliggöra uppgifter om sin verksamhet och ekonomi för allmänheten. Det föreslås att uppgifterna för Rundradions förvaltningsråd samtidigt utökas med övervakning av öppenhetsskyldigheten och effektiviteten i användningen av medel. Syftet med grunderna och förfarandena för valet och entledigandet av Rundradions ledande personer är att främja Rundradions oberoende och redaktionella självständighet.

Lagen avses träda i kraft den 8 augusti 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Utskottet konstaterar att Rundradion Ab, nedan Yle, enligt erhållen utredning anses vara Finlands mest tillförlitliga nyhetsmedium. Därför har Yle en central roll i det finländska samhället. Yle har enligt uppgift satsat på mångstämmighet genom att fokusera på att nå ut till ungdomar, diversifiera nyhetsinnehållet och lyfta fram regionala perspektiv. Yle satsar på närvaro på flera orter och synliggör utvecklingen inom och särdragen för olika regioner i hela Finland. Utskottet anser det vara viktigt att trygga en regional mångstämmighet och att Yle producerar högkvalitativt, heltäckande och tillförlitligt medieinnehåll för alla målgrupper för att trygga den nationella sammanhållningen. Yle har också en mer allmän betydelse för försörjningsberedskapen, den finländska kulturverksamheten och bevarandet av kulturarvet.

(2) Utskottet konstaterar att propositionens ändringsförslag i den nationella lagstiftningen baserar sig på den parlamentariska Rundradioarbetsgruppens betänkande, som stöder öppenhet, utveckling och tillsyn. Det har ansetts mycket positivt att man i den parlamentariska beredningen har hittat en gemensam syn på Yles uppgifter, finansiering och tillsyn.

Öppenhet

(3) Utskottet välkomnar att Yle i propositionen åläggs en skyldighet att främja öppenheten i sin verksamhet och ekonomi på det sätt som den parlamentariska arbetsgruppen förutsätter.

(4) Vid sakkunnighörandet har det dock ansetts att den föreslagna 7 b § om bolagets skyldighet att främja öppenheten i sin ekonomi och verksamhet förblir mycket vag, öppen för tolkning och därmed svag i sin förpliktande verkan. Utskottet påpekar att man i lagstiftningen bör undvika bestämmelser med svag förpliktande verkan. Men samtidigt motsvarar bestämmelsen om öppenhet formuleringen i 7 a § i den gällande lagen om Rundradion (1380/1993), enligt vilken bolaget genom sin verksamhet ska främja yttrandefriheten, högklassig journalistik och mångfald inom medierna.

Betänkande KoUB 11/2025 rd

(5) När det gäller tillsynen över öppenhetsskyldigheten betonar utskottet att förvaltningsrådet inom ramen för sina nuvarande uppgifter ska besluta om Yles strategi och riktlinjerna för ekonomin och verksamheten. Genom sin styrningsuppgift kan förvaltningsrådet på ett allmänt plan fastställa de principer som styr Yles verksamhet, då övervakningen av öppenheten och effektiviteten i användningen av medel gör det möjligt för förvaltningsrådet att fastställa en noggrannare nivå på öppenheten. Att förvaltningsrådet noggrannare styr öppenhetsskyldigheten stärker riksdagens styrande roll. Utskottet betonar att öppenheten bör främjas inom de gränser som lagstiftningen tillåter och att den inte får äventyra Yles redaktionella oberoende.

Mediefrihetsförordningen

(6) Yles övervakningssystem uppfyller enligt erhållen utredning också kraven i mediefrihetsförordningen. I enlighet med det som framförs i propositionen i fråga om mediefrihetsförordningen avses med mekanismer som är fria från politiskt inflytande från regeringar, utifrån de diskussioner som förts i förhandlingarna om förordningen, exempelvis parlamentariska modeller för tillsynen över leverantörer av public service-medier.

Bestämmelser om ansvariga redaktörer

(7) Förbättringen av uppsägningsskyddet för ansvariga redaktörer (6 d §) grundar sig direkt på den europeiska mediefrihetsförordningen. Till lagen fogas en formulering om att en ansvarig redaktörs anställningsförhållande inte kan avslutas på den grunden att redaktören har utövat sin redaktionella beslutanderätt, om det inte med tanke på bolaget är uppenbart oskäligt att redaktörens uppdrag fortsätter. Enligt erhållen utredning har formuleringen ansetts vara ändamålsenlig och tillräcklig.

(8) Utskottet har gjorts uppmärksam på en sådan eventuell situation där Yles styrelse beslutar att entlediga Yles verkställande direktör som också är ansvarig redaktör. Enligt erhållen utredning innehåller lagen om Rundradion eller aktiebolagslagen inga bestämmelser om kriterierna för entledigande av en verkställande direktör. Enligt aktiebolagslagen kan styrelsen entlediga verkställande direktören och entledigandet träder i kraft omedelbart, om styrelsen inte beslutar om en senare tidpunkt. Lagen om Rundradion innehåller inga bestämmelser som avviker från detta. Eftersom verkställande direktörer inte åtnjuter rättsligt skydd mot uppsägning, är det typiskt att frågor som gäller entledigande avtalas i vd-avtalet. Eftersom det i annan lagstiftning inte har ställts några kriterier för att entlediga en verkställande direktör, leder den föreslagna 6 d § enligt utskottet inte till konflikt i lagstiftningen, utan begränsar endast möjligheten att komma överens om kriterierna för entledigande. Om bolagets verkställande direktör är Yles ansvariga redaktör, ska entledigandet av den verkställande direktören ske enligt samma kriterier som i fråga om andra ansvariga redaktörer, för att det inte ska vara möjligt att kringgå kraven i mediefrihetsförordningen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 34/2025 rd utan ändringar.

Betänkande KoUB 11/2025 rd

Helsingfors 5.6.2025

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Timo Furuholm vänst
medlem Pekka Aittakumpu saf
medlem Marko Asell sd
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Aleksi Jäntti saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Mats Löfström sv
medlem Jani Mäkelä saf (delvis)
medlem Pinja Perholehto sd
ersättare Teemu Kinnari saml
ersättare Johan Kvarnström sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.